

SVAROMÅL

Datum
2023-08-30

Dnr
2023/6012

Stockholms tingsrätt

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2

INKOM: 2023-08-30
MÅLNR: FT 8730-23
AKTBIL: 28

Mål nr FT 8730-23; Sofia Sundström ./ Statens genom Justitiekanslern angående skadestånd

---

Staten lämnar följande svaromål.

Inställning m.m.

- 1 Staten bestrider Sofia Sundströms talan.
- 2 För det fall tingsrätten skulle anse att staten är skadeståndsskyldig, och ett konstaterande av kränkningen inte skulle anses tillräckligt, vitsordas ett ersättningsbelopp om 10 000 kr och att ränta beräknas på beloppet enligt 4 § fjärde stycket och 6 § första stycket räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämmningsansökan i målet.

Grunder för bestridandet

- 3 Handläggningstiden och den inaktivitet som har förekommit i Sofia Sundströms ärende om strandskyddsdispens har, med beaktande av de intressen som har stått på spel för henne, inte varit av ett sådant slag att hennes rätt till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen har kränkts. Något skadestånd ska därför inte utgå.
- 4 Ett konstaterande av en eventuell kränkning skulle under alla omständigheter utgöra tillräcklig kompensation i Sofia Sundströms fall. Om ekonomisk kompensation ska utgå får ett belopp om 10 000 kr anses skäligt.

Utveckling av statens talan

Rättsliga utgångspunkter i fråga om rätten till rättegång inom skälig tid

- 5 Skadestånd ska enligt 3 kap. 4 § skadeståndslagen (1972:207) ges ut när Europakonventionen har överträtts, om det är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen. Skadestånd kan enligt bestämmelsen utgå för bl.a. ren förmögenhetsskada och annan ideell skada som uppkommit till följd av överträdelsen.

- 6 Enligt artikel 6.1. i Europakonventionen har var och en vid prövningen av hans eller hennes civila rättigheter och skyldigheter eller vid en anklagelse mot honom eller henne för brott, rätt till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid, inför en oavhängig och opartisk domstol.
- 7 Parterna är eniga om att artikel 6.1 är tillämplig.
- 8 Frågan om rätten till rättegång inom skälig tid har åsidosatts ska enligt Europadomstolens praxis avgöras genom en helhetsbedömning där hänsyn tas till samtliga omständigheter i det enskilda fallet. De omständigheter som enligt Europadomstolen ska beaktas är målets totala handläggningstid och dess komplexitet, parternas agerande, domstolarnas handläggning av målet samt vad som har stått på spel för den enskilde. När det gäller handläggningen beaktas särskilt om det har förekommit längre perioder av inaktivitet. (Se t.ex. *König mot Tyskland*, app. no. 6232/73, dom meddelad den 28 juni 1978 [plenum], p. 105 och 111, *Pretto och andra mot Italien*, app. no. 7984/77, dom meddelad den 8 december 1983, p. 30, *Hadjikostova mot Bulgarien*, app. no. 36843/97, dom meddelad den 4 december 2003, p. 28–40) samt Danelius, *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, 6 uppl. s. 385–387.)
- 9 När det gäller frågan om vilken handläggningstid som normalt får accepteras har Europadomstolen i sin praxis utgått ifrån att en handläggningstid om upp till två år per instans i normalfallet får anses rimlig (jfr. European Commission for the Efficiency of Justice, *Length of court proceedings in the member states of the Council of Europe based on the case law of the European Court of Human Rights*, CEPEJ (2018) 26, s. 5 och 73 f. Se även rapporten *Reasonable time of proceedings: Compilation of case-law of the European Court of Human Rights* (2021), s. 51 f.). Även Högsta domstolen har anfört att en utgångspunkt för bedömningen av om skälig tid för rättslig prövning enligt artikel 6.1 har iakttagits kan vara att en handläggningstid om upp till två år per instans för relativt okomplicerade brottmål får godtas, om inte skäl för en särskilt skyndsam handläggning föreligger (se NJA 2021 s. 820).
- 10 När det särskilt gäller betydelsen av inaktivitet i handläggningen så har Europadomstolen uttalat att vissa perioder av inaktivitet kan accepteras förutsatt att den totala handläggningstiden framstår som godtagbar (se t.ex. *Nuutinen mot Finland*, app. no. 32842/96, dom meddelad den 27 juni 2000, p 110 och *Pretto och andra mot Italien*, app. no. 7984/77, dom meddelad den 8 december 1983, p. 37). I fallet *Shykyta mot Ukraina* konstaterade Europadomstolen exempelvis att den totala

handläggningstiden om cirka två år och tio månader vid två instanser i ett civilrättsligt mål inte överskred rimlighetsgränsen i den mening som avses i artikel 6.1. även om det tog en instans ett år och 10 månader att meddela dom. Europadomstolen bedömde i det fallet att talan var uppenbart ogrundad och avvisade den. (Se *Shykyta mot Ukraina*, app. no. 67092/01, beslut meddelat den 11 oktober 2005, p. 1). I sammanhanget kan även fallet *Hadjikostova mot Bulgarien* nämnas där Europadomstolen vid en samlad bedömning av omständigheterna i målet fann att en sammanlagd handläggningstid om drygt fem år i tre instanser fick anses godtagbart trots förekomsten av två inaktivitetsperioder om sammanlagt mer än tre år och sju månader, varav den längsta uppgick till drygt ett år och elva månader (*Hadjikostova mot Bulgarien*, app. no. 36843/97, dom meddelad den 4 december 2003, p. 29 och 34–39).

- 11 Europadomstolens praxis ger inte stöd för att en inaktivitetsperiod ensam innebär att artikel 6.1 i Europakonventionen har åsidosatts med mindre än att det är fråga om en substantiell period av inaktivitet som, sett i ljuset av vad som har stått på spel för den enskilde, går över gränsen för vad som kan anses som skälig tid enligt artikel 6.1. (jfr. *Luli och andra mot Albanien*, app. nos. 64480/09 och 64482/09 m.fl., dom meddelad den 1 april 2014, p. 91 och 94–96, där en inaktivitetsperiod på nästan två år och fem månader i en civilrättslig tvist ansågs utgöra en kränkning av artikel 6.1. Se även *Vilho Eskelinen och andra mot Finland*, app. no. 63235/00, dom meddelad den 19 april 2007 [stor kammare], p. 67, 69 och 71).
- 12 När det särskilt gäller att väga in vad som har stått på spel för den enskilde, så har Europadomstolen bl.a. ansett att familjerättsliga mål och mål som rör rätten till pension utgör sådana typer av mål som kräver särskild omsorg och skyndsamhet vid handläggningen (se t.ex. *Pausen-Medalen och Svensson mot Sverige*, app. no. 149/1996/770/967, dom meddelad den 19 februari 1998, p. 39, *Gana mot Italien*, app. no. 13024/87, dom meddelad den 24 januari 1992, p. 17, och *Styranowski mot Polen*, app. no. 28616/95, dom meddelad den 30 oktober 1998, p. 57–58). I målet *Martin Denev mot Sverige* rörande mönsterskydd lade Europadomstolen särskild vikt vid att skyddstiden – om ansökan bifölls – endast skulle gälla under fem år från ansökningstidpunkten. Med hänsyn till detta ansågs den totala handläggningstiden om drygt tre år och nio månader i tre instanser, varav nästa två år i Regeringsrätten för ställningstagande till frågan om prövningstillstånd, utgöra en kränkning av artikel 6.1. (Se *Martin Denev mot Sverige*, app. no. 25419/94, Report of the European Commission of Human Rights, antagen den 14 Januari 1998, p. 35 och 37). I målet *Hadjikostova mot Bulgarien* blev utgången den motsatta. I fallet stod Europadomstolen inför en sammanlagd

handläggningstid om drygt fem år för tre instanser där två inaktivitetsperioder hade identifierats av domstolen varav den ena perioden uppgick till drygt ett år och sju månader och den andra till drygt ett år och elva månader. Europadomstolen uttalade att i en situation som den förevarande, där en sammanlagd handläggningstid på drygt fem år för tre instanser i princip kunde förefalla godtagbar, måste betydelsen av de intressen som står på spel för den enskilde ha en avgörande betydelse vid bedömningen av huruvida handläggningstiden är rimlig. Europadomstolen konstaterade därefter att tvisten rörde bostadsbidrag som klaganden aldrig tidigare hade haft och att den aktuella frågan inte kunde anses ha varit av sådan särskild betydelse för den enskilde att en kränkning av artikel 6.1 förelåg (*Hadjikostova mot Bulgarien*, app. no. 36843/97, dom meddelad den 4 december 2003, p. 34–36). Slutligen kan även nämnas ett ärende gällande krav på återbetalning av felaktigt utbetald sjukpenning där Högsta förvaltningsdomstolen vid sin helhetsbedömning fäste särskild vikt vid att målet rörde ett för den enskilde betydande belopp. Mot den bakgrunden, och då ärendet bedömdes ha varit okomplicerat, ansåg domstolen att en total handläggningstid på över fem år i fyra instanser och en period av dröjsmål om sammanlagt cirka två år utgjorde en kränkning av artikel 6.1. (Se HFD 2014 ref. 12).

Något om den riktlinje för inaktivitet som Justitiekanslern har tillämpat i sin skaderegling

- 13 Under åren 2020–2021 inkom ett sextiototal skadeståndsärenden till Justitiekanslern som samtliga grundade sig i en påstådd kränkning av rätten till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen på grund av långsam handläggning av ärenden om dispens från strandskyddsbestämmelserna. Ärendena ledde till ett tillsynsbeslut där Justitiekanslern riktade allvarlig kritik mot Länsstyrelsen i Stockholm för att myndigheten under lång tid hade haft ett stort antal ärenden som handlagts iögonfallande långsamt (se Justitiekanslerns beslut meddelat den 21 oktober 2021, dnr 2021/5822).
- 14 I syfte att upprätthålla en effektiv, förutsägbar och likformig rättstillämpning i ovan nämnda ärenden, som i huvudsak grundade sig på samma omständigheter, valde Justitiekanslern att i sin skadereglering utgå ifrån en riktlinje. Riktlinjen innebar att om det förelåg en inaktivitetsperiod om två år eller mer vid handläggningen av dessa ärenden, och ingen annan omständighet i det enskilda fallet talade för en annan bedömning, så ansågs rätten till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen ha kränkts och en rätt till ersättning som kompensation för kränkningen föreligga. Justitiekanslern

tillämpade därmed ett medvetet mer generöst synsätt vid bedömningen av vad som utgör skälig tid vid handläggningen av dessa ärenden än vad som följer av Europadomstolens praxis. Tillämpningen av riktlinjen har varit hanteringsmässigt motiverad och omkullkastar inte Europadomstolens och våra nationella domstolars praxis om hur bedömningen av en skälig handläggningstid ska göras och som har redogjorts för ovan.

Bedömning av frågan om kränkning i Sofia Sundströms fall

- 15 Ärendet om dispens från strandskydd rör Sofia Sundströms civila rättigheter och det uppkomna tvisten omfattas av skyddet i artikel 6.1 i Europakonventionen.
- 16 Parterna är överens om att den relevanta tidsperioden började löpa när länsstyrelsen beslutade att överpröva kommunens beslut om dispens och avslutades genom Mark- och miljööverdomstolens beslut att inte ge prövningstillstånd. Den totala handläggningstiden i de tre instanserna uppgår därmed till cirka två år och åtta månader.
- 17 Vid den helhetsbedömning som ska göras i syfte att utröna om en överträdelse av rätten till rättegång inom skälig tid har åsidosatts kan det inledningsvis konstateras att den totala handläggningstiden om cirka två år och åtta månader i tre instanser i Sofia Sundströms fall, understiger den handläggningstid om upp till två år per instans som normalt får accepteras.
- 18 Europadomstolens praxis ger inte stöd för att en inaktivitetsperiod ensam innebär att artikel 6.1 i Europakonventionen har åsidosatts med mindre än att det är fråga om en substantiell period av inaktivitet som, sett i ljuset av vad som har stått på spel för den enskilde, går över gränsen för vad som kan anses som skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen. Den inaktivitetsperiod på drygt ett år och elva månader som förekom vid handläggningen av Sofia Sundströms ärende kan i ljuset av Europadomstolens praxis inte ensamt föranleda bedömningen att en kränkning av artikel 6.1 i Europakonventionen föreligger.
- 19 Att Justitiekanslern inom ramen för den skadereglering som skedde hos myndigheten av de flertalet strandskyddsärenden som inkom till myndigheten under en viss tidsperiod valde att tillämpa en riktlinje som innebar att förekomsten av en inaktivitetsperiod på två år eller mer hos en viss myndighet kunde medföra att handläggningstiden skulle anses strida mot artikel 6.1 i Europakonventionen, ändrar inte det faktum att

det är det totala handläggningstiden – sett i ljuset av den praxis som finns hos Europadomstolen och våra nationella domstolar – som är styrande vid bedömningen av om en överträdelse av rätten till rättegång inom skälig tid har ägt rum.

- 20 Sofia Sundströms ärende har gällt frågan om dispens från strandskydd för att uppföra en brygga och en bastu på en fritidsfastighet. Frågan kan inte anses ha varit av sådan karaktär att mycket har stått på spel för Sofia Sundström i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Någon anledning att frånga Europadomstolens och Högsta domstolens utgångspunkt om att två års handläggningstid per instans normalt får tålas, föreligger därmed inte. Det förhållande att ärendet vid en förnyad bedömning får anses ha varit relativt okomplicerat och att Sofia Sundström inte kan lastas för den fördröjning som uppstod hos länsstyrelsen, ändrar inte denna bedömning.
- 21 Eftersom handläggningstiden i Sofia Sundströms fall vid en samlad bedömning av omständigheter i ärendet inte har inneburit en kränkning av rätten till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen, ska någon ersättning inte utgå och käromålet därmed ogillas.
- 22 Angående Sofia Sundströms påstående om att vad som av henne benämns som ”förväntade handläggningstider” skulle ha relevans för bedömningen av vilken handläggningstid som ska anses skälig i konventionens mening, vill Justitiekanslern framföra följande. Det finns inga lagstadgade tidsfrister som gäller för handläggningen av ärenden om strandskyddsdispens. Att det finns målsättningar för handläggningstiderna angivna i domstolars och myndigheters regleringsbrev, liksom det faktum att det finns en möjlighet till dröjsmålstalan i 12 § förvaltningslagen (2017:900), säger inte heller något om vilka handläggningstider som ska anses vara acceptabla i det enskilda fallet *enligt artikel 6.1 Europakonventionen*. Den frågan avgörs genom Europadomstolens och de nationella domstolarnas praxis. Den omständigheten att en inaktivitet kan sägas ha varit oacceptabelt lång medför alltså inte sig att det har varit fråga om en överträdelse av Europakonventionen.

Något om eventuell kränkingsersättning

- 23 För det fall tingsrätten skulle anse att det har skett en kränkning av rätten till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen så menar staten i första hand att ett konstaterande av kränkningen utgör

tillräcklig kompensation i Sofia Sundströms fall (se NJA 2007 s. 584 och NJA 2013 s. 842 I p. 60).

- 24 I andra hand får en ersättning om 10 000 kr anses utgöra skälig ekonomisk kompensation (se NJA 2012 s. 211 I p. 26 och NJA 2013 s. 842 p. 61).
- 25 Det vitsordade beloppet ligger i linje med de ersättningar som Justitiekanslern fastställde vid sin skadereglering av de ärenden om strandskyddsdispens som inkom till myndigheten under samma tidsperiod som Sofia Sundströms ärende. Se t.ex. Justitiekanslerns beslut den 8 oktober 2021, dnr 2021/239, samt beslut den 5 oktober 2021, dnr 2021/1624, där den totala handläggningstiden uppgick till 3 år respektive 2 år och sex månader och där ärendena hade varit inaktiva hos länsstyrelsen i två år och sex månader respektive två år och en månad. I båda fallen tillerkändes sökandena ersättning med 10 000 kr för den kränkning av rätten till rättegång inom skälig tid som bedömdes föreligga.
- 26 Justitiekanslerns interna praxis i detta avseende ligger även väl i linje med Europadomstolens praxis på området. I målet Pausen-Medalen och Svensson mot Sverige fastställde Europadomstolen en skälig ersättning om 10 000 kr i ideellt skadestånd för den tidsutdräkt om cirka två år och fem månader som det hade tagit för Regeringsrätten att avgöra ett mål om umgängesrätt (*Paulsen-Medalen och Svensson mot Sverige*, app. no. 149/1996/770/967, dom meddelad den 19 februari 1998, p. 38–42).

Bevisning

- 27 Staten åberopar för närvarande ingen bevisning.

På Justitiekanslerns vägnar

